

Gemeentelijk energie- en klimaatactieplan Zwijndrecht

September 2015

INHOUD

A.	INLEIDING.....	4
1	Achtergrond.....	4
2	Ambitie en visie van de gemeente	6
3	Opbouw en uitvoering plan.....	6
B.	SITUATIE EN UITDAGINGEN	9
1.	Situatie Zwijndrecht	9
2.	Uitdagingen	10
3.	Verwachte CO ₂ -besparingen.....	11
4.	Opvolging	14
C.	GEMEENTE ALS ORGANISATIE	16
1	Inleiding.....	16
2	Actuele toestand.....	16
3	Doelstelling.....	16
4	Parameters.....	16
5	Actieplan.....	17
D.	WONEN.....	20
1	Inleiding.....	20
2	Actuele toestand.....	21
3	Doelstelling.....	21
4	Parameters.....	21
5	Actieplan.....	22
E.	MOBILITEIT	25
1	Inleiding.....	25
2	Actuele toestand.....	25
3	Doelstelling.....	25
4	Parameters.....	25
5	Actieplan.....	26
F.	TERTIAIRE SECTOR	30
1	Inleiding.....	30
2	Actuele toestand.....	30
3	Doelstelling.....	30
4	Parameters.....	30
5	Actieplan.....	31
G.	INDUSTRIE.....	32
1	Inleiding.....	32
2	Actuele toestand.....	32
3	Doelstelling.....	32
4	Parameters.....	33
5	Actieplan.....	34
H.	LANDBOUW.....	36
1	Inleiding.....	36
2	Actuele toestand.....	36
3	Doelstelling.....	36
4	Parameters.....	36
5	Actieplan (in samenwerking met vakorganisaties)	36

I.	PARTICIPATIE.....	38
1	Inleiding.....	38
2	Actuele toestand.....	38
3	Doelstelling.....	39
4	Actieplan.....	39

A. Inleiding

1 Achtergrond

De gemeente Zwijndrecht koos ervoor om het burgemeestersconvenant, klimaatneutrale organisatie 2020 en de campagne Mayor's Adapt te ondertekenen. Tegen 2020 wil de gemeente minstens 20% minder CO₂ uitstoten op haar grondgebied, als organisatie klimaatneutraal worden en meer aandacht hebben voor klimaatadaptatie. IGEAN zal in partnerschap met de distributienetbeheerders, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en de provincie Antwerpen de gemeentebesturen hierbij ondersteunen.

CO₂ is het belangrijkste broeikasgas en ontstaat bij verbranding van fossiele brandstoffen. CO₂ besparen betekent dus energie besparen, wat finaal neerkomt op kosten besparen. Dit actieplan is niet enkel gericht op het gemeentelijk patrimonium, maar op alles wat er zich binnen de grenzen van de gemeente afspeelt. Minder CO₂ uitstoten, biedt daarom kansen voor de gemeente als organisatie, de burger, de ondernemer,... Daarbij kan ingezet worden op minder CO₂ produceren, groene energieproductie en herbebossing.

20% lokale CO₂-reductie is een haalbaar en betaalbaar engagement

Naast de mogelijke subsidieerbaarheid van het energie- en klimaatbeleid, is de uitvoering van het beleid zelf ook financieel interessant:

- a. De gemeente zet in op 'quick wins'. De terugverdieneffecten van energiebesparende maatregelen bieden kansen in tijden van budgettaire beperkingen. De sterk groeiende kennis rond energiebesparing en de stijgende energieprijzen maken dat 20 % reductie in CO₂-uitstoot tegen 2020 technisch haalbaar, betaalbaar en financieel interessant is.
- b. Door maatregelen te nemen om de CO₂-uitstoot op het eigen grondgebied te reduceren, stimuleert de gemeente de investeringen in de economie. Door in te zetten op renovatie van energieverlindende gebouwen, kunnen nieuwe jobs worden gecreëerd. Het leidt bovendien tot een grotere energie-onafhankelijkheid en geeft een antwoord op de stijgende energieprijzen en energieschaarste.
- c. Energieverspilling voorkomen en tegengaan heeft ook financiële voordelen.

Er is nog een groot potentieel voor CO₂-reductie met netto besparingen voor de gezinnen

De Vlaamse woningen hebben, in vergelijking met de ons omringende landen, nog veel groeipotentieel op vlak van CO₂-reductie. Het gemiddeld energieverbruik voor woningverwarming ligt hier ruim 50 % hoger dan in Nederland. Naast het feit dat de Vlaming ruimer woont en veelal in een eengezinswoning, is vooral een ontoereikende isolatie hiervoor verantwoordelijk. Met de stijgende energieprijzen neemt de energiefactuur een steeds grotere hap uit het Vlaamse gezinsbudget. Dit brengt in tijden van crisis een steeds groter aantal gezinnen in de problemen. Een beleid dat zich richt op CO₂-reductie heeft daardoor ook een belangrijk sociaal luik.

Verder bouwen op succesvolle lopende initiatieven

De afgelopen jaren heeft de gemeente diverse acties m.b.t. energie en klimaat gelanceerd. Deze acties hebben vandaag hun succes bewezen en zijn maatschappelijk en politiek sterk ingeburgerd. Voorbeelden hiervan zijn investeringen in energiezuinige maatregelen, de energiescans bij sociaal kwetsbare doelgroepen, het stimuleren van energiebesparende maatregelen, het aanbieden van een thermografische kaart, enz.

Daarnaast kan verwezen worden naar provinciale initiatieven zoals de samenaankoop groene stroom en de samenaankoop zonnepanelen. Dit vormt uiteraard een interessante uitgangspunt om het energie- en klimaatbeleid verder te ontwikkelen. Door verder te bouwen op deze bestaande initiatieven worden immers al significante CO₂-reducties gerealiseerd.

Klimaatneutrale Organisatie 2020

De provincie Antwerpen wil samen met zo veel mogelijk gemeenten als organisatie klimaatneutraal zijn tegen 2020. Dit wil zeggen dat Zwijndrecht de eigen uitstoot van koolstofdioxide (CO₂), lachgas (N₂O) en methaan (CH₄) zo veel mogelijk willen verminderen en vanaf 2020 de resterende uitstoot compenseren. Deze engagementen worden in dit actieplan geïntegreerd.

Burgemeestersconvenant als sterk, internationaal beleidskader

Het burgemeestersconvenant biedt een interessant kader om ook op lokaal niveau een beleid te ontwikkelen dat proactief inspeelt op het afremmen van klimaatverandering. Onderzoek wijst uit dat tijdig ingrijpen goedkoper is dan een te sterk afwachtend beleid, waarbij pas ingegrepen wordt wanneer de gevolgen van de klimaatwijziging zich acuut (en scherper!) op het terrein manifesteren. Een proactief beleid anticipeert op nakende verplichtingen vanuit Europa die op de gemeenten afkomen. De Europese richtlijn 'Energieprestatie van Gebouwen' bepaalt dat vanaf 2019 nieuwe overheidsgebouwen en vanaf 2021 alle nieuwe gebouwen bijna-energie neutraal moeten zijn.

Het heeft bovendien het voordeel van de duidelijkheid: het biedt een duidelijke beleidskeuze die alle collega-mandatarissen en –ambtenaren engageert voor een gericht, langlopend beleid, een gemeenschappelijke focus in de vele grote en kleine duurzaamheidsacties, een gezamenlijke vlag die, mits doordachte participatieve aanpak, de lokale krachten enthousiasmeert en bundelt (bedrijven, middenveld, bevolking ...).

Steeds meer lokale besturen en organisaties zijn overtuigd van de kansen die het burgemeestersconvenant biedt. Sedert de aftrap begin 2009 hebben meer dan 6.000 Europese gemeenten getekend en in Vlaanderen hebben inmiddels meer dan 100 gemeentebesturen zich geëngageerd. De VVSG heeft een 'Vlaams Netwerk Burgemeestersconvenant' opgericht en 6 Vlaamse intercommunales en 3 provinciebesturen hebben het coördinatorschap rond het burgemeestersconvenant opgenomen.

Bovendien maken vele handen licht werk. Een gemeenschappelijk beleidsdoel heeft als voordeel dat verschillende actoren rond dit doel ondersteuning aanbieden. Het leidt tot een vereenvoudigde samenwerking met de buurgemeenten, met essentiële partners zoals de distributienetbeheerders en provincie Antwerpen ... waarbij IGEAN een coördinerende rol zal opnemen.

Mayor's Adapt

Naast het verminderen van de broeikasgasuitstoot wil Zwijndrecht ook inzetten op adaptatiemaatregelen. Deze maatregelen vangen de gevolgen en veranderingen van de opwarming van de aarde op. Het beleid van Zwijndrecht focust in eerste instantie op mitigatie. Het eerste doel blijft om een klimaatneutrale organisatie te zijn en de uitstoot op het grondgebied met 20% te doen dalen tegen 2020.

Vanuit haar bevoegdheden zal Zwijndrecht werken aan adaptatie. Zo zijn waterlopenbeheer, het stimuleren van biodiversiteit en groene netwerken essentieel in dit beleidsdomein. Het Europese initiatief Mayors Adapt biedt de gelegenheid om een adaptatiebeleid en een strategie op lange termijn uit te werken.

2 Ambitie en visie van de gemeente

Met dit klimaatplan engageert Zwijndrecht zich om op haar grondgebied een CO₂-reductie te realiseren tegen 2020 van minimaal 20% door het verhogen van de energie-efficiëntie, het verhogen van de inzet van duurzame energiebronnen en het realiseren van compensatiemaatregelen zoals bebossing. De gemeente wil nog een stap verder gaan en als organisatie klimaatneutraal worden. Binnen het klimaatplan kan ze eigen accenten leggen om deze doelstelling te behalen.

3 Opbouw en uitvoering plan

3.1 Opbouw

Naast de inventarisatie van de huidige situatie en het definiëren van de uitdagingen voor de gemeente, bestaat het grootste deel van dit plan uit een overzicht van acties die het gemeentebestuur wil uitvoeren om de doelstelling te behalen. De acties zijn thematisch ingedeeld en bepaald in lijn met de thema's die het burgemeestersconvenant naar voren schuift.

Volgende thema's komen hierbij aan bod:

a. Gemeente als organisatie;	e. Industrie;
b. Wonen;	f. Landbouw;
c. Mobiliteit;	g. Participatie.
d. Tertiaire gebouwen;	

Per thema wordt een situatieschets van de actuele toestand, de gemeentelijke doelstelling en de uit te voeren acties beschreven.

3.2 Organisatie en financiële aspecten uitvoering plan

Organisatie

Om een succesvol klimaatbeleid uit te werken, is het creëren van een groot draagvlak noodzakelijk. De gemeente organiseert zich daarom zowel intern als extern.

Interne organisatie

Intern wordt het voltallige college van burgemeester en schepenen en gemeentesecretaris, alsook alle volgende gemeentelijke diensten betrokken bij de opmaak en uitvoering van het actieplan:

a. Technische dienst;	e. Lokale economie;
b. Dienst Sociale Zaken – woonloket;	f. Ruimtelijke ordening.
c. Dienst duurzaamheid;	g. OCMW
d. Milieudienst;	

De ambtenaren en schepenen van leefmilieu brainstormden tijdens een workshop thema per thema rond het klimaatvriendelijker maken van de gemeente. De behandelde thema's zijn: wonen, mobiliteit, gemeentelijk patrimonium, incl. vloot en openbare verlichting, lokale economie zoals tertiaire gebouwen, industrie, landbouw, Tijdens het brainstormen

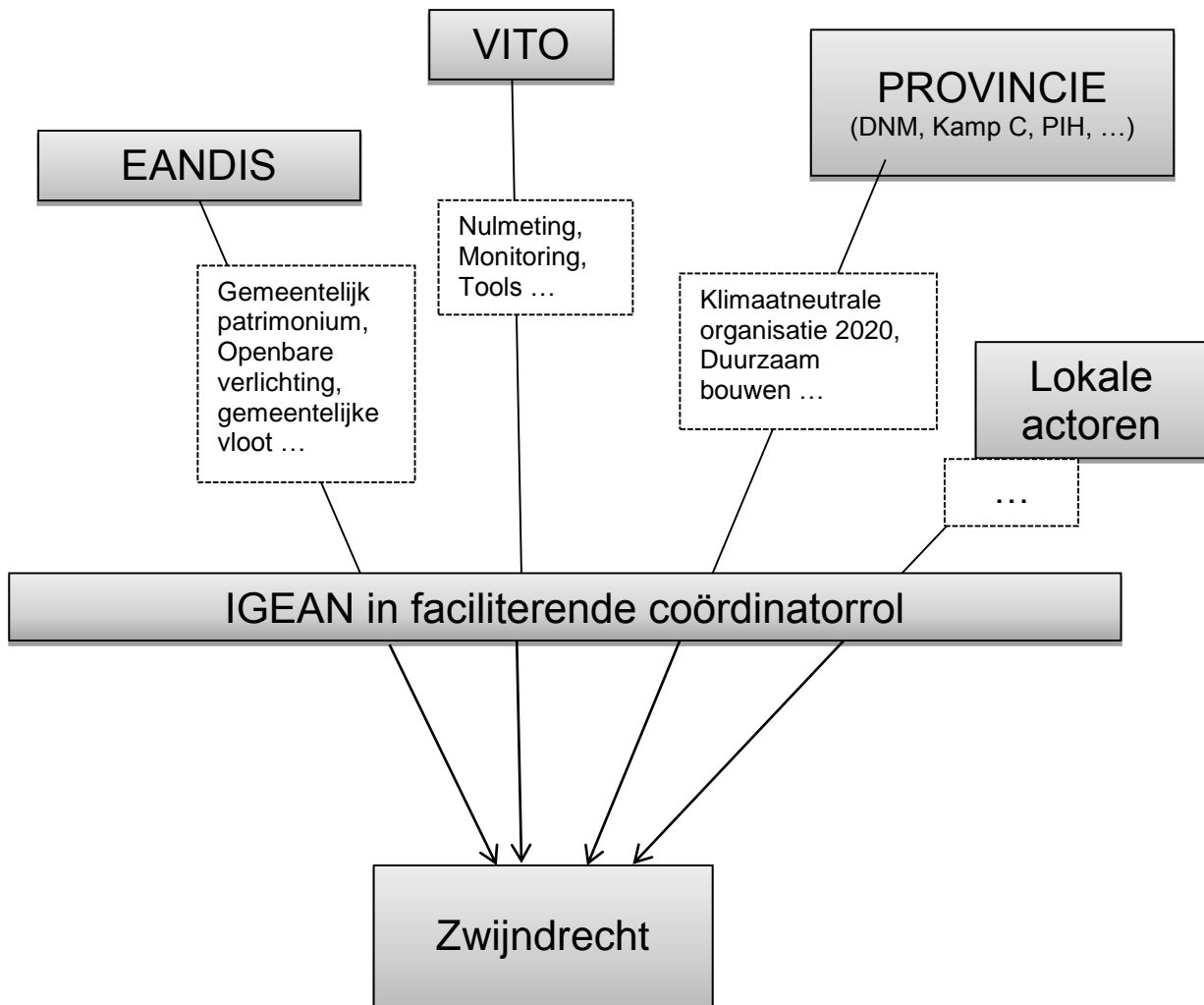
werden knelpunten en kansen aangehaald en concrete acties bedacht om deze knelpunten aan te pakken. De knelpunten en mogelijke acties werden teruggekoppeld naar het bestuur en acties werden opgesteld voor uitvoering.

De duurzaamheidsambtenaar wordt ingezet als lokaal aanspreekpunt voor het gemeentelijk energie- en klimaatbeleid. In die functie werkt het aanspreekpunt boven de lokale diensten en coördineert zij de uitvoering van het klimaatbeleid op het terrein. Een kernwerkgroep vergadert halfjaarlijks om de implementatie van het actieplan te overlopen en nieuwe acties te bespreken.

Tweejaarlijks zal in de vorm van een workshop een breder overleg binnen de gemeentelijke diensten herhaald worden en kunnen de lopende acties ook toegelicht worden. Met deze werkwijze wordt een maximale organisatiebetrokkenheid beoogd.

Externe organisatie

Extern wordt de gemeente bijgestaan door een breed partnerschap, gecoördineerd door IGEAN. De netbeheerder(s) Eandis, de provincie en IGEAN hebben voor het streekproject burgemeestersconvenant een gezamenlijke ambitie en een specifieke begeleiding met de gemeentebesturen afgesproken. Elke partner blijft zijn in house relatie met de gemeente behouden. Om de verschillende acties binnen het streekproject te stroomlijnen komen de partners op regelmatige basis samen in een partneroverleg. Terugkoppeling over de afspraken binnen het partneroverleg naar de gemeenten gebeurt via het adviescomité milieu.

Financiële aspecten

Rekening houdend met de globale CO₂-uitstoot van de gemeente op dit moment en het verwachte resultaat van reeds geplande inspanningen, moet geconcludeerd worden dat de komende jaren extra inspanningen nodig zijn om de gestelde ambities/doelstellingen ook daadwerkelijk te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatplan te realiseren bestaat uit:

- a. Inzet personeel gemeente voor coördinatie van gemeentelijke acties;
- b. Gemeentelijke investeringen in eigen patrimonium en vloot;
- c. Inzet van 1 VTE van IGEAN gefinancierd door de deelnemende gemeenten specifiek om intergemeentelijke acties te bepalen en de gemeente te ondersteunen;
- d. Mogelijke, bijkomende middelen die IGEAN samen met partners en de gemeente zal aantrekken (bv. Europese middelen);
- e. Inzet van personeel vanuit de verschillende partners.

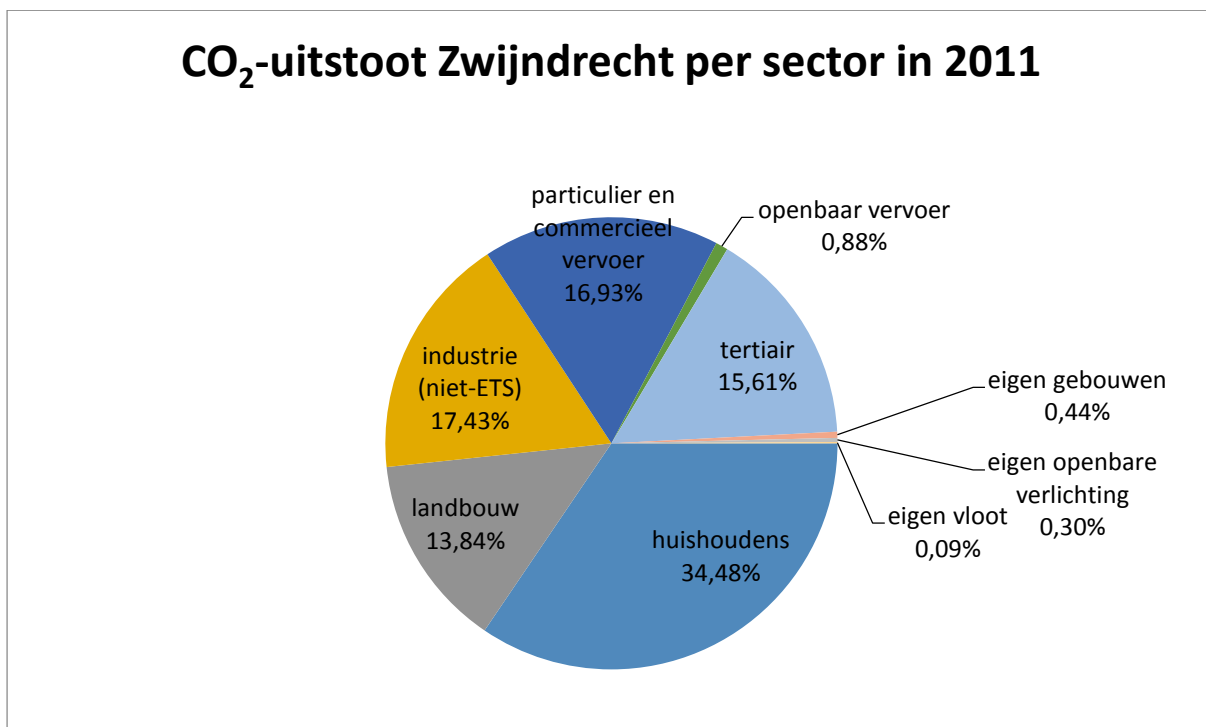
B. Situatie en uitdagingen

1. Situatie Zwijndrecht

Om doelstellingen voor CO₂-reductie te kunnen formuleren en de effecten van het klimaatbeleid te kunnen opvolgen, is inzicht nodig in de grootte en de bronnen van de huidige CO₂-uitstoot op het grondgebied van de gemeente. Daarvoor is een gemeentelijke emissie-inventaris opgemaakt. De emissie-inventaris geeft het aandeel van elke sector in de totale CO₂-uitstoot weer. Het gehanteerde referentiejaar is 2011. De inventaris werd uitgevoerd met behulp van de generieke tool die VITO ontwikkelde in opdracht van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid, aangevuld met gemeentespecifieke data.

De gehanteerde emissie-inventaris is gebaseerd op het energieverbruik van het gemeentelijk patrimonium zoals gebouwen, vloot en openbare verlichting, de huishoudens, de tertiaire sector, de industrie (exclusief ETS-bedrijven¹), de landbouw, het particulier en commercieel vervoer (zonder snelwegen) en het openbaar vervoer (exclusief treinvervoer). De niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen is niet opgenomen in deze inventaris. De focus van deze inventaris ligt met andere woorden op het lokale energieverbruik en de daaraan gekoppelde uitstoot van CO₂ van die sectoren waarop lokaal beleid een zekere invloed kan uitoefenen.

Het energieverbruik in Zwijndrecht is in 2011 berekend op **336.452 MWh**. Uit de emissie-inventaris blijkt dat in 2011 **72.452 ton CO₂** werd uitgestoten.

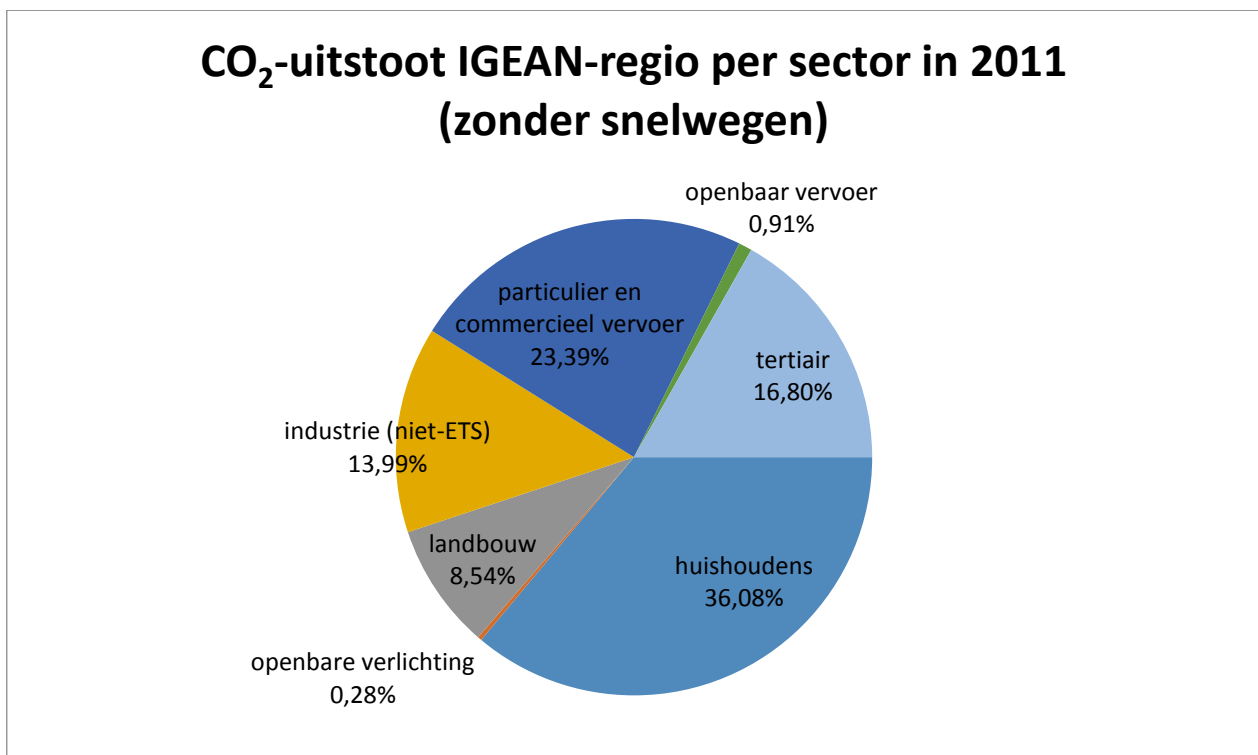
Figuur 1: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot voor grondgebied Zwijndrecht (2011)

De private woningen zijn in Zwijndrecht verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de CO₂-uitstoot met 34,5%. Daarnaast zijn de industrie en het particulier en commercieel

¹ ETS-bedrijven zijn bedrijven uit de energie-intensieve industrie en vallen onder het Europees systeem van emissiehandel waardoor ze niet zijn opgenomen in de totale uitstoot op het grondgebied. Zwijndrecht telt 10 ETS-bedrijven op zijn grondgebied.

vervoer verantwoordelijk voor respectievelijk 17,4% en 17% van de totale uitstoot. Het aandeel van de tertiaire sector zoals kantoren, handelszaken, horeca, zorgsector ... is 15,6%. De landbouw stoot 13,8% van de totale uitstoot op het grondgebied uit. De uitstoot door openbaar vervoer is relatief beperkt met 0,9%. De werking van de gemeentelijke diensten vertegenwoordigt 0,8% van de totale CO₂-uitstoot. Dit is de som van 0,4% door de eigen gebouwen, van 0,3% van de eigen openbare verlichting en van 0,1% van de eigen vloot.

Indien we de gemeente vergelijken met een gemiddelde gemeente uit het werkingsgebied van IGEAN dan is de uitstoot door de sector huishoudens iets lager dan gemiddeld en de uitstoot door landbouw, vervoer en industrie iets groter. Dit blijkt uit de figuur hieronder met het aandeel van de sectoren in de totale CO₂-uitstoot voor een gemiddelde gemeente uit de IGEAN regio. De uitstoot van de eigen gebouwen, de eigen openbare verlichting en de eigen vloot zijn niet apart bepaald op regionaal niveau en zitten vervat in de cijfers van de tertiaire sector.

Figuur 2: Aandeel sectoren in totale CO₂-uitstoot voor een gemiddelde gemeente uit de IGEAN regio

2. Uitdagingen

Uit de emissie-inventaris kunnen we afleiden op welke terreinen het klimaatbeleid best kan inzetten. De gemeente wil met haar klimaatbeleid de volgende uitdagingen aangaan :

a. De gemeentelijke werking klimaatneutraal maken

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 0,8% in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming en werking van het gemeentelijk patrimonium en gemeentelijk wagenpark. Bij elk van deze energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel.

b. Benutten van het besparingspotentieel van woningen en gebouwen

Het woningbestand in de gemeente is relatief oud en vele woningen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, Ook het kantorenbestand in de gemeente is relatief oud. Het besparingspotentieel in gebouwen is dus nog groot.

c. Minder gemotoriseerd verkeer betekent minder files en CO₂

Verkeer draagt met 17% aanzienlijk bij tot de uitstoot van CO₂ in de gemeente. De uitdaging is om voor personenvervoer het aantal verplaatsingen te voet, met de fiets of het openbaar vervoer te verhogen.

d. Optimaal benutten van productiepotentieel hernieuwbare energie

De hernieuwbare energieproductie is de laatste jaren in stijgende lijn, maar blijft al bij al nog zeer bescheiden. Het potentieel is echter groot. De productie van hernieuwbare energie (zonne- en windenergie en waterkracht) stoot zo goed als geen CO₂ uit. Andere vormen zoals energie uit biomassa, warmtekrachtkoppeling of diepe geothermie stoten minder CO₂ uit dan fossiele bronnen. Door in te zetten op de productie van hernieuwbare energie neemt de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af.

e. Verduurzamen van bedrijven op het gemeentelijk grondgebied

Bedrijven zijn goed voor 17,4% van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied. Ondernemers bewust maken van het probleem, goede praktijken aanreiken en netwerkmomenten faciliteren zijn taken die het gemeentebestuur kan ondersteunen in nauwe samenwerking met de vakorganisaties.

f. Verhogen van het maatschappelijk bewustzijn en een effectieve verandering van gedrag

Het klimaatbewustzijn van de burgers, de bedrijven en de organisaties actief op het grondgebied van de gemeente is de afgelopen jaren gestegen. Toch is er voor bepaalde doelgroepen in de maatschappij nog te weinig informatie beschikbaar en ligt er nog een grote uitdaging in het creëren van een gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel.

3. Verwachte CO₂-besparingen

De hieronder beschreven besparingen werden berekend op basis van de door het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek (in opdracht van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie) ontwikkelde 'maatregelentool' (online raadpleegbaar op de website <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>).

De besparingen zijn berekend t.o.v. het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. Het BAU ('business as usual') - scenario geeft een inschatting van het energieverbruik en de gerelateerde CO₂-emissies voor 2020, indien geen bijkomende acties door de lokale overheden worden genomen. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties (bv. de demografische evolutie, autonome vervanging verwarmingsinstallatie, evolutie voertuigkilometers, de verwachte bijmenging van biobrandstoffen, enz.) en beslist Europees beleid zoals de ecodesignrichtlijn, euronormen wagens, het energieprestatiebeleid en het hernieuwbaar energiebeleid. Voor de landbouwsector, de industrie en de eigen organisatie zijn geen prognoses gemaakt. Zwijndrecht zal in 2020 bij ongewijzigd beleid een uitstoot van **76.667 ton CO₂** hebben:

	Finaal energieverbruik (MWh)		CO2-emissies (ton)	
	2011	2020	2011	2020
huishoudens	126821	139881	24984	27191
tertiair	54723	52739	11312	10879
landbouw	41646	41646	10030	10030
industrie	59268	59268	12630	12630
transport	51151	61652	12901	15342
eigen organisatie	2846	2846	596	596
totaal	336449	358026	72452	76667
% 2020 - 2011		6%		6%

3.1 Gemeente als organisatie

De gemeente zal gedurende de planperiode van 2011 tot en met 2020 investeren in haar patrimonium, gemeentelijke vloot en openbare verlichting opdat deze energiezuiniger worden. Hierdoor zal ze 119 ton CO₂ besparen of 20% t.o.v. het BAU-scenario.

(opmerking: deze raming kan nog verfijnd worden op basis van nog aan te leveren cijfers door Eandis en onder impuls van KNO2020)

3.2 Wonen

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om haar bevolking aan te zetten om energiezuiniger te wonen en bouwen. Door deze acties zullen naar schatting 20 % van de huishoudens (i.e. 1.714 huishoudens in Zwijndrecht):

- a. dakisolatie plaatsen: 1.655 ton CO₂-reductie
- b. muurisolatie plaatsen: 1.745 ton CO₂-reductie
- d. betere beglazing plaatsen: 1.111 ton CO₂-reductie

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 4.510 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal nog bijkomende CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de inwoners, waardoor binnen de sector 'wonen' 10% of 2.719 ton minder CO₂ uitgestoten zal worden in 2020.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector Wonen wordt daarmee geraamd op 7.229 ton of 26,6% t.o.v. het BAU-scenario.

3.3 Mobiliteit

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie acties en infrastructuurwijzigingen opdat haar inwoners zich op een meer duurzame manier kunnen en zullen verplaatsen. Een mentaliteitswijziging kan ervoor zorgen dat 10% van de kilometers die in 2011 met de personenwagen werden gereden, tegen 2020 worden vervangen door de fiets of te voet. Hierdoor zal een CO₂-reductie van 1.208 ton gerealiseerd kunnen worden. Verdere CO₂-reductie is mogelijk door een shift

naar elektrische of hybride wagens. Hierdoor zal 754 ton minder CO₂ uitgestoten worden in 2020.

De verwachte CO₂-besparing binnen de sector 'transport (met openbaar vervoer)' wordt daarmee geraamd op 1.962 ton of 12,8% t.o.v. het BAU-scenario.

3.4 Tertiaire sector

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de tertiaire sector aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium energiezuiniger te maken. Door deze acties zal naar schatting in 15% van de gebouwen maatregelen uitgevoerd worden. Voorbeelden van deze maatregelen zijn onder andere isoleren, plaatsen van zonwerende beglazing, mechanische ventilatie of natuurlijke ventilatie, het plaatsen van warmtepompen, condenserende ketel, compressiekoelmachine en ventilo-convectoren voor verwarming en koeling, energiezuinige verlichting met aanwezigheidsdetectie en daglichtsturing. Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen 1.142 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal er nog CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de gebruikers van deze gebouwen. Hierdoor zal 5% of 544 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

De verwachte CO₂-besparing binnen de tertiaire sector wordt aldus geraamd op 1.686 ton of 15,5% t.o.v. het BAU-scenario.

3.5 Industrie

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de industrie aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken.

Dit betekent dat puur door investeringen aan de gebouwen en processen 10% of 1.263 ton CO₂-reductie gerealiseerd kan worden. Verder zal er nog CO₂-reductie mogelijk zijn door gedragsverandering bij de gebruikers van deze gebouwen. Hierdoor zal 10% of 1.263 ton minder CO₂ uitgestoten worden.

Samen levert dit een geraamde CO₂-besparing binnen de sector 'industrie' van 2.526 ton of 20% van de uitstoot door industriële activiteiten.

3.6 Landbouw

De gemeente zal, samen met de verschillende partners in dit project, inzetten op sensibilisatie- en andere acties om de landbouwers aan te zetten om hun gebouwenpatrimonium en procesvoering energiezuiniger te maken. Samen met energiewinsten door gedragsverandering levert dit 2.006 ton CO₂ of een CO₂-reductie van 20% binnen de landbouwsector.

3.7 Hernieuwbare energie

Daarnaast zal de gemeente, samen met haar partners, het gebruik van hernieuwbare energie in woningen promoten (bv. het plaatsen van PV-panelen, zonneboilers, warmtepompen, gebruik van warmte uit diepe geothermie en biomassa) waardoor de CO₂-uitstoot verder daalt. Hernieuwbare energie mag niet enkel een aanvulling zijn voor fossiele brandstoffen. Het aandeel fossiele brandstoffen moet dalen. Het uiteindelijke doel is dat het totale energieverbruik daalt, of minstens gelijk blijft. Voor het volledige

grondgebied van de gemeente zou hierdoor de CO₂-uitstoot verder met 3.184 ton kunnen dalen of 4,2% t.o.v. het BAU-scenario. Zwijndrecht komt voorlopig niet in aanmerking voor het plaatsen van windturbines omwille van de vogelrichtlijngebieden op zijn grondgebied en de voorwaarden die Belgocontrol stelt naar aanleiding van de aanwezigheid van de luchthaven van Deurne in de buurt.

3.8 Overzicht

Al deze maatregelen samen zullen minstens **18.712 ton CO₂-reductie** realiseren t.o.v. het BAU-scenario. Dit komt overeen met meer dan 20% reductie ten opzichte van het referentiejaar 2011.

Basismaatregel	Verwachte CO ₂ -reductie (ton) t.o.v. BAU
20% reductie eigen gebouwen, eigen vloot en eigen OV	119
20% huishoudens (1.714) plaatsen dakisolatie	1.655
20% huishoudens plaatsen muurisolatie	1.745
20% huishoudens plaatsen betere beglazing	1.111
Gedragsverandering gezinnen (10%) tegen 2020	2.719
10% autokilometers tegen 2020 met fiets of te voet	1.208
Technologische shift naar elektrische of hybride voertuigen (10%)	754
Meer energiezuinige werking/infrastructuur tertiaire sector (15%)	1.142
Gedragsverandering gebruikers gebouwen tertiaire sector (5%)	544
Energiebesparing landbouw en industrie (20%)	4.532
750 warmtepompen	1.762
750 zonneboilers	137
15% huishoudens plaatsen PV-panelen	1.285
Som basismaatregelen	18.712
Doelstelling burgemeestersconvenant Zwijndrecht t.o.v. BAU 2020	18.705

4. Opvolging

Om de uitvoering van de geplande acties en maatregelen, de reductie van de CO₂-uitstoot en het bereiken van de vooropgestelde doelstellingen op te volgen, wordt er monitoring en rapportage voorzien.

In het kader van het burgemeestersconvenant wordt er op regelmatige basis teruggekoppeld over de voortgang van het gemeentelijk klimaatbeleid.

Jaar	Soort rapport
2017	Voortgangsrapport 2014
2019	Voortgangsrapport 2016
2021	Voortgangsrapport 2018
2023	Voortgangsrapport 2020

Een voortgangsrapport bevat een kwalitatieve opvolging van acties.

Een implementatierapport bevat gekwantificeerde informatie over de genomen maatregelen, de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot en een analyse van de implementatie van het klimaat beleidsplan met aanvullende maatregelen die genomen moeten worden, indien nodig.

C. Gemeente als organisatie

1 Inleiding

De gemeentelijke werking vertegenwoordigt 0,83% in de totale CO₂-uitstoot. Het gaat om de uitstoot verbonden aan de verwarming en werking van het gemeentelijk patrimonium en gemeentelijk wagenpark. Bij elk van deze energieverbruikers bevindt zich nog besparingspotentieel.

2 Actuele toestand

Volgende gemeentelijke gebouwen zijn opgenomen in de nulmeting:

- Administratief Centrum
- Departement grondgebiedszaken
- Bibliotheek Burcht
- Sporthal
- BKO Kozze
- OC 't Waaigat
- Jeugdcentrum den Trechter

Gebouwen van het OCMW zullen mee opgenomen worden in de opvolging.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- Energie-efficiënte maatregelen uitvoeren in het eigen gebouwenpatrimonium (bv. Stookplaatsrenovaties, enz.);
- Opmaak masterplan openbare verlichting;
- Deelname aan Klimaatneutrale organisatie 2020;
- Aankoop groene stroom;
- Aankoop voertuigen op CNG en elektrisch;
- Aankoop elektrische dienstfietsen.

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst voort zetten.

3 Doelstelling

- a. 20% reductie van de CO₂-uitstoot bij gemeentelijke gebouwen;
- b. 20% reductie bij het gemeentelijk wagenpark;
- c. 20% reductie van de CO₂-uitstoot bij openbare verlichting.

In het kader van KNO2020 zal de resterende uitstoot vanaf 2020 gecompenseerd worden om als organisatie klimaatneutraal te worden.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- a. elektriciteitsverbruik gemeentelijke gebouwen
- b. elektriciteitsverbruik openbare verlichting
- c. aardgasverbruik gemeentelijk patrimonium
- e. brandstofverbruik eigen vloot

5 Actieplan

5.1 Gemeentelijke gebouwen

Verlagen van energieverbruik in gemeentelijke gebouwen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 1	Opmaak van energiezorgplannen voor het gemeentelijke patrimonium op basis van gekende verbruiken en audits door beroep te doen op het aanbod van Eandis of een externe, private partner;	Eandis of extern	Tegen 2016
Gem. 2	Uitvoering van energiezorgplannen, beginnend met de meest kostenefficiënte ingrepen (condensatieketel, isolatie, renovatie stookruimtes, enz.). Ingrepen gebeuren steeds maximaal in functie van het stapsgewijs bereiken van BEN-norm voor het gebouw door beroep te doen op het aanbod van Eandis of door een externe, private partner;	Eandis of extern	Te plannen
Gem. 3	Energieboekhouding uitbreiden en opvolgen;	EANDIS	2015 - 2020
Gem. 4	Onderzoek naar goedkeuring energiestandaard voor gebouwen: BEN voor renovatie en passiefbouw voor nieuwbouw (nog in bespreking bij de provincie Antwerpen);	Provincie Antwerpen	2015 – 2020
Gem. 5	Onderzoek naar haalbaarheid van het gebruik van de duurzaamheidsscan voor gebouwen;	Kamp C	2015 – 2020
Gem. 6	Het energieverbruik verlagen door aanpassing van verlichting (relighting) en door gebruik te maken van bewegingssensor;	Eandis	2015 – 2020
Gem. 7	Het energieverbruik verlagen door inventaris op te maken van energievreters;		2015 – 2020
Gem. 8	Het energieverbruik verlagen door integratie van REG bij gebruikers van de gebouwen.		2015 - 2020
Gem. 9	Het rationeel bezetten van de beschikbare gebouwen zodat de gemeentelijke gebouwen efficiënt verwarmd worden.		2015 – 2020

5.2 Gemeentelijke vloot en mobiliteit

Duurzaam woon-werk verkeer aanmoedigen door sensibilisatie en financiële compensatie

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 10	Behouden van ecovergoeding (fiets en stap) aan personeelsleden;		2015 – 2020
Gem. 11	Aankoop abonnement woon-werkverkeer met het openbaar vervoer;		2015 – 2020
Gem. 12	Onderzoek naar de organisatie van acties zoals Autoluwe werkdag, Car Free Day, Mijn Korte Ritten, ... ;		2015 – 2020
Gem. 13	Thuiswerk mogelijk maken via project 'het nieuwe werken';		2015 – 2020
Gem. 14	Duurzaam reisadvies verstrekken bij indiensttreding;		2015 – 2020
Gem. 15	Sensibilisatie personeel over het STOP-principe;		2015 – 2020
Gem. 16	Opstellen van digitale bereikbaarheidsfiches voor bezoekers en gebruikers van de diverse gebouwen;		2015 – 2020
Gem. 17	Aandacht voor voldoende kwaliteitsvolle fietsenstallingen voor woon-werkverkeer;		2015 – 2020

Duurzame dienstverplaatsingen aanmoedigen door sensibilisatie

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 18	Stimuleren van het gebruik van de fiets voor korte dienstverplaatsingen;		2015 – 2020
Gem. 19	Stimuleren van carpoolen naar vergaderingen, ...;		2015 – 2020
Gem. 20	Stimuleren van het gebruik van het openbaar vervoer voor verre verplaatsingen (vergaderingen, congres, studiedag,...);		2015 – 2020
Gem. 21	Aanbieden van (opfris)cursus ecodriving aan chauffeurs-personeelsleden;		2015 – 2020
Gem. 22	Monitoring van verplaatsingen met dienstvoertuigen van chauffeurs-personeelsleden om daarna keuze voor vervoersmiddel aan te passen a.d.h.v. invul fiches;		2015 – 2020
Gem. 23	Opzetten van systeem voor periodieke bandenspanningscontrole;		2015 – 2020
Gem. 24	Onderzoek naar een ecovergoeding voor personeelsleden die de dienstfiets gebruiken voor dienstverplaatsingen.		2015 – 2020

Duurzame dienstverplaatsingen door investeringen in alternatieve vervoerswijzen en de vloot

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 25	Opstellen van een mobiscan;	Eandis	2015 – 2020
Gem. 26	Aankoop van extra (elektrische) dienstfietsen voor dienstverplaatsingen;		2015 – 2020
Gem. 27	Onderzoek naar aankoop van dienst-plooi-fiets(en) voor dienstverplaatsingen;		2015 – 2020
Gem. 28	Onderzoek naar het gebruik maken van een autodeelsysteem ipv aankoop van een aparte dienstwagen;		2015 – 2020
Gem. 29	Tweejaarlijkse milieutoetsing van het voertuigenpark met berekening van de totale gemiddelde ecoscore.		2015 – 2020
Gem. 30	Onderzoek naar de mogelijkheid van het gebruik van alternatieve brandstoffen in de gemeentelijke vloot;		2015 – 2020
Gem. 31	Oude voertuigen vervangen door nieuwe, energiezuinige exemplaren (ook kijken naar de levenscyclusanalyse) door een vervangingsschema te hanteren met een looptijd van maximaal 10 jaar;		Bij vervanging
Gem. 32	Het systematisch opnemen van milieuaspecten in de bestekken voor de aankoop van voertuigen.		2015 – 2020
Gem. 33	Installatie slow-fill aardgasleverinstallatie voor gemeentelijke voertuigen;	Eandis	2015
Gem. 34	Aankoop van elektrische en hybride voertuigen;	Eandis	2015 – 2020
Gem. 35	Elektrische wagens op groene stroom laten rijden;		2015 – 2020
Gem. 36	Milieuvriendelijke wagens herkenbaar maken.		2015 – 2020

5.3 Hernieuwbare energie

De gemeente investeert in hernieuwbare energiebronnen voor het eigen patrimonium

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 37	Aankoop van 100 % groene stroom voor de gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting;	Eandis	Vanaf 2011

Gem. 38	Onderzoek naar plaatsing PV panelen op gemeentelijke gebouwen;		2015 – 2020
Gem. 39	Investering in zonnepanelen en zonneboiler op de eigen gebouwen;		2015 – 2020
Gem. 40	Onderzoek naar alternatieve, innoverende systemen, bv. Infrarode-zonnepanelen;		2015 – 2020
Gem. 41	Onderzoek naar de mogelijkheid om als gemeente te investeren in windenergie.		2015 – 2020

5.4 Openbare verlichting lokale overheid

Invoeren van energiezuinige openbare verlichting

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 42	Opmaak van een masterplan openbare verlichting;	Eandis	2015
Gem. 43	Investering in energiezuinige openbare verlichting;	Eandis	2015 – 2020
Gem. 44	Mogelijkheid van terugschakeling of dimming verlichting 's nachts onderzoeken;	Eandis	2015 – 2020
Gem. 45	Openbare verlichting van gebouwen en monumenten analyseren en doven waar mogelijk;	Eandis	2015 – 2020
Gem. 46	Deelname van de Nacht van de Duisternis of Earth Hour (doven van klemtoonverlichting).	BBL/WWF	2015 – 2020

5.5 Actief grondbeleid naar CO₂-opslag

Gem. 47	Het aanplanten van extra groen in de gemeente;		2015 – 2020
---------	--	--	-------------

5.6 Energiezuinige overheidsaankopen

Creëren van draagvlak voor energiezuinige overheidsaankopen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 48	Overleg met betrokken diensten organiseren en communicatie naar personeel over energiezuinige overheidsaankopen;		2015 – 2020
Gem. 49	Sensibiliseren van personeel rond bepaalde energiezuinigheid, ...		2015 – 2020

Aankoop van energiezuinige toestellen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 50	Aankoop signalisatieborden op zonne-energie;		2015 – 2020
Gem. 51	Aankoop van energiezuinige elektrische apparaten voor gemeentelijke (kantoor)gebouwen (criterium in alle bestekken);		2015 – 2020
Gem. 52	Huur van energiezuinige feestverlichting.	Eandis	2015 – 2020

Organiseren van klimaatvriendelijke activiteiten

Nr.	Acties	Partner	Timing
Gem. 53	Aandacht voor klimaataspecten (mobiliteit, catering, enz.) bij gemeentelijke evenementen en activiteiten.		2015 – 2020

D. Wonen

1 Inleiding

De gemeente kiest voluit voor duurzaam bouwen, niet alleen voor haar eigen patrimonium. De gemeente wenst via sensibilisatie en het faciliteren van duurzaam (ver)bouwen de huishoudelijke gebouwen te verduurzamen.

Een gemiddeld Vlaams gezin – met 2 ouders en 1 kind – verbruikt 3.500 kWh elektriciteit per jaar (Bron: Vlaamse Regulator van de energie- en gasmarkt VREG). Als er ook verwarmd wordt met elektriciteit kan het verbruik hoger zijn. Per huishoudelijk toegangspunt werd er in Vlaanderen in 2011 gemiddeld 3.967 kWh/jaar geleverd. In Zwijndrecht was het hoger dan gemiddeld met 4.287 kWh/jaar.

Het aardgasverbruik van een doorsnee gezin in Vlaanderen bedraagt gemiddeld 2.326 kWh (bron: VREG). Als aardgas niet alleen gebruikt wordt om te koken en water te verwarmen, maar ook voor de verwarming stijgt het verbruik naar 23.260 kWh. Per huishoudelijk toegangspunt werd er in Vlaanderen in 2011 gemiddeld 15.185 kWh/jaar geleverd. In Zwijndrecht was het lager dan gemiddeld met 13.852 kWh.

In Vlaanderen gaf een gezin in 2011 1.896 euro uit aan elektriciteit en gas. Een gezin met een gasaansluiting in Zwijndrecht gaf gemiddeld 1.870 euro uit aan elektriciteit en gas.

Duurzaam bouwen is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende principes, met steeds het economisch optimum als norm:

- a. bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.
- b. efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt, en hoe meer natuur behouden blijft.
- c. een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand en het vergemakkelijkt een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.
- d. rationeel energiegebruik. Zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Essentiële voorwaarden hiervoor zijn: compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie, ...
- f. het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.
- g. een goede waterhuishouding.
- h. ...

Bovendien zijn lokale besturen ook verplicht om via de woningkwaliteitsbewaking de conformiteit van (huur)woningen te onderzoeken in het kader van de Vlaamse wooncode. Zwijndrecht heeft beslist in samenwerking met de gemeenten van IVLW Rivierenland op lange termijn te streven naar een conformiteitsattest voor elke huurwoning op zijn grondgebied. In een gemeentelijke verordening kunnen bindende voorschriften in verband met conformiteitsattesten worden vastgelegd. Dit biedt mogelijkheden om de energiezuinigheid van woningen te verbeteren. Tegen 2020 geldt een minimale

dakisolatienorm voor huurwoningen. Vanaf 1 januari 2015 worden er strafpunten toegekend bij het ontbreken van dakisolatie in huurwoningen.

De invoering wordt gefaseerd ingevoerd. In de periode van 2015 tot 2019 worden de huurwoningen van bouwjaar 1965 en vroeger aan deze verplichting onderworpen. In 2025 zouden alle huurwoningen een woonconformiteitsattest moeten krijgen voorleggen. In het najaar 2015 zal gestart worden met het bekendmaken van dit initiatief.

2 Actuele toestand

Het woningbestand in de gemeente is relatief oud en vele woningen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Het besparingspotentieel in gebouwen is nog groot.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector zoals :

- a. Promoten van groepsaankoop groene stroom en zonnepanelen;
- b. Aanbieden aanvullende premies voor dak- of zoldervloerisolatie en hoogrendementsbeglazing bovenop de premie van de netbeheerder;
- c. Bekendmaken van alle bestaande premies en de thermische foto om te controleren of je dak goed geïsoleerd is;
- d. Sensibiliseren van de bevolking door tips bekend te maken;
- e. Aanbieden en promoten energielening IGEAN.

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst voortzetten.

3 Doelstelling

De doelstelling is om 26,6% van de CO₂-uitstoot van de sector wonen te reduceren door investeringen en gedragsverandering van de inwoners. Investerings in hernieuwbare energie (warmtepompen, zonnepanelen en –boilers) leveren een bijkomende reductie van 11,7% van de CO₂-uitstoot op binnen de sector wonen.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- a. totaal energieverbruik sector wonen
- b. totale CO₂-uitstoot sector wonen
- c. gemiddeld energieverbruik (per gezin)
- d. aantal zonneboilers
- e. aantal warmteboilers
- f. energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters elektriciteit
- g. energiearmoede: aantal ingeschakelde budgetmeters aardgas
- h. energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten elektriciteit (LAC-dossiers)
- i. energiearmoede: aantal afgesloten huishoudelijke toegangspunten aardgas (LAC-dossiers)
- j. gemiddeld kengetal van EPC voor bestaande residentiële gebouwen
- k. gemiddeld E-peil van nieuwbouwwoning

5 Actieplan

5.1 Particuliere woningen

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Partner	Timing
Won. 1	Onderzoek naar het opmaken van een nieuwe thermografische kaart maken om burgers te informeren over de stand van zaken van hun dakisolatie;		2015 – 2020
Won. 2	Meewerken aan samenaankopen (hernieuwbare energie, isolatie, energiezuinige toestellen, condensatieketels, groene energie, ...);	Provincie Antwerpen	2015 – 2020
Won. 3	Bekendmaken van het aanbod aan premies en belastingvoordelen voor energiebesparing verleend door de distributienetbeheerder EANDIS, de Vlaamse overheid (Wonen Vlaanderen), Federale overheid...;	Eandis, woonloket	2015 – 2020
Won. 4	Promoten van de goedkope energielening Vlaamse Energielening;	IGEAN	2014
Won. 5	Promoten van gratis duurzaam bouwadvies. Voor bouwadvies geldt de afspraak dat 3 dossiers verzameld moeten worden, zodat Kamp C op een efficiënte manier een loket kan organiseren op de gemeente zelf (of bij een buurgemeente) voor persoonlijk advies. Deze dienstverlening wordt ook via lokale architecten bekend gemaakt, zodat zij klanten in groep naar het loket kunnen toeleiden;	Kamp C, buurgemeente n	2015
Won. 6	Communicatie rond energie en klimaat vastleggen voor de burgers op lange termijn met bijvoorbeeld een vaste rubriek in het infoblad;		2015 – 2020
Won. 7	Het wooninfoloket verder uitbreiden en bekendmaken;	woonbeleid IGEAN	2015 – 2020
Won. 8	Organisatie van infomomenten voor bouwers, architecten, projectontwikkelaars m.b.t. duurzaam bouwen en ontwikkelen;		2015
Won. 9	Kleine energiebesparende maatregelen bekend maken bij de bevolking (bv. met concrete groene tips van tante Kaat).		2015 – 2020

Particulieren stimuleren om particuliere woningen energiezuinig te maken door investeringen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Won. 10	Uitvoering van een wijkrenovatie in samenwerking met verschillende sociale partners (Ter Locht, Schrijverswijk, enz.);	Kamp C, ZHM	2015 – 2020
Won. 11	Aanbieden aanvullende premies voor dak- of zoldervloerisolatie en hoogrendementsbeglazing bovenop de premie van de netbeheerder.		2015 – 2020

Energiearmoede aanpakken

Nr.	Acties	Partner	Timing
Won. 12	Onderzoek naar vrijwilligers die energiemeesters willen worden;	SVK's, verhuurders, energiesoelier, Eandis, Huisvestingsmaatschappijen	2015 – 2020
Won. 13	Sociale doelgroepen proberen toe te leiden naar samenaankopen;	OCMW, SVK's, huisvestingsmaatschappijen	2015 – 2020
Won. 14	De V-test bekend maken bij sociale doelgroepen;	OCMW, SVK's, huisvestingsmaatschappijen	2015 – 2020
Won. 15	Sociale doelgroepen proberen toe te leiden naar de Vlaamse Energielening;	IGEAN, OCMW	2015 – 2020
Won. 16	Organiseren van infosessies op maat van de doelgroep;	OCMW	2015 – 2020
Won. 17	Deelname aan de energiejacht met workshops (via OCMW) voor de sociale doelgroepen;	BBL	2015 – 2020
Won. 18	Het doorvoeren van kleine energiebesparende tips in de OCMW gebouwen zodat de bezoekers gesensibiliseerd worden.		2015 – 2020
Won. 19	Sensibiliseren van eigenaars-verhuurders in verband met mogelijke premies, Vlaamse Energielening en ingrepen aan huurwoningen;	woonloket	2015 – 2020
Won. 20	Samen met de sociale huisvestingsmaatschappijen sensibilisatieacties opzetten naar huurders;	Sociale Huisvestingsmaatschappijen	2015 – 2020
Won. 21	Promoten van de gratis energiescans voor de sociale doelgroep en sociale dakisolatieprojecten bij verhuurders.	Eandis	2015 – 2020

Normen voor duurzaam ruimtegebruik

Nr.	Acties	Partner	Timing
Won. 22	Onderzoek naar mogelijkheden om energiezuinige maatregelen te implementeren bij de opmaak van een nieuw algemeen bouwreglement;		2015 – 2020
Won. 23	Onderzoek naar de mogelijkheden om energieprestatienormen op te nemen in verkavelingsvergunningen.		2015 – 2020

5.3. Actief grondbeleid naar CO₂-opslag

Won. 24	Het stimuleren van extra groenaanplanting bij particulieren.		2015 – 2020
---------	--	--	-------------

5.2 Hernieuwbare energie

Stimuleren van investeringen in hernieuwbare energie voor en door particulieren

Nr.	Acties	Partner	Timing
Won. 25	Organiseren van infoavonden en promotie van samenaankoop rond hernieuwbare energie;		2015 – 2020
Won. 26	Onderzoek naar de opmaak van warmtekaarten, inventarisatie mogelijkheden warmte in bepaald gebied;	Eandis	2015 – 2020

Won. 27	Voorbeeldprojecten rond hernieuwbare energie in de kijker zetten;	Eandis	2015 – 2020
Won. 28	Onderzoeken van de mogelijkheid voor oprichting van een coöperatieve en effectieve oprichting i.f.v. een concreet project.		2015 – 2020

E. Mobiliteit

1 Inleiding

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Duurzame mobiliteit draagt naast de verminderde CO₂-uitstoot ook bij aan betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂,...), verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte en economische winst.

Als strategie wordt het STOP-principe toegepast. Hierbij wordt voorrang gegeven aan voetgangers (stappen), fietsers (trappen) en openbaar vervoer en wordt het autoverkeer (privé-vervoer) verminderd. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

2 Actuele toestand

Momenteel draagt verkeer bij tot 16,9% van de totale gemeentelijke CO₂-uitstoot. Deze uitstoot wordt voornamelijk veroorzaakt door het gebruik van personenwagens.

Een eerste vaststelling is dat het schoolverkeer met de auto toeneemt, ondanks alle voorzieningen voor een vlotte en veilige bereikbaarheid met de fiets of te voet. Een tweede vaststelling is ook dat het openbaar vervoer De Lijn niet steeds een volwaardig alternatief biedt. Mogelijke oplossing zou zijn om frequentie van bussen te verhogen, maar dat lijkt financieel niet altijd haalbaar.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector zoals :

- a. Aanleggen en onderhouden van fietspaden;
- b. Subsidiëren van abonnementen van De Lijn voor alle inwoners;
- c. Promoten van autodeelsystemen en fietsen;
- d. Opzetten van acties zoals met belgerinkel naar de winkel;
- e. Aanleggen van een fietsstraat in de Laarstraat;
- f. Inrichten van autovrije schoolstraten bij begin en einde van de school;
- g. Uitwerken van een gemeentelijk verkeersbeleid rond een veilige schoolomgeving.

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst voortzetten.

3 Doelstelling

De doelstelling is 12,8% CO₂-reductie binnen de sector mobiliteit t.o.v. het BAU-scenario.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- a. totaal energieverbruik sector mobiliteit
- b. totale CO₂-uitstoot sector mobiliteit
- c. aantal voertuigkilometers (per km openbare weg)
- d. aantal kilometers personenwagens (per km openbare weg)
- e. aantal kilometers zware vrachtwagens (per km openbare weg)
- f. aantal kilometers personenwagens op niet-genummerde wegen
- g. aantal kilometers zware vrachtwagens op niet-genummerde wegen
- h. gereden buskilometers

i. aantal verkeersongevallen (met fietsers)

5 Actieplan

5.1 Particulier vervoer

Infrastructuur voor fietsers en voetgangers uitbreiden en gebruiksvriendelijker maken

Door veilige en comfortabele fietsinfrastructuur en voetpaden te voorzien wordt het fietsgebruik aantrekkelijker, zeker voor korte verplaatsingen (uitbouw functioneel en recreatief fietsrouten netwerk, voorzien fietsenstallingen, bewegwijzering, fietsdoorsteken ('short-cuts')...). Een belangrijke maatregel met impact gezien het grote aandeel van korte verplaatsingen.

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 1	Het betrekken van de buurt bij het uitwerken van mobiliteitsmaatregelen op maat van de buurt;		2015 – 2020
Mob. 2	Het aanleggen van brede en veilige fiets- en voetpaden;		2015 – 2020
Mob. 3	Selecteren en uitwerken van een functioneel en recreatief fiets- en wandelrouten netwerk. Missing links die verbinding maken met lokale en bovenlokale fietsnetwerken worden opgespoord en aangelegd;		2015 – 2020
Mob. 4	Het herwaarderen van Trage wegen;	Trage wegen vzw	2015 – 2020
Mob. 5	Voorzien van kwalitatieve bewegwijzering van fietsroutes (bv. bewegwijzering naar de fietscafés);	Toerisme Prov. Antwerpen	2015 – 2020
Mob. 6	Voorzien van onderhoud van fiets- en voetpaden;		2015 – 2020
Mob. 7	Onderzoek naar het opleggen van een min. Aantal fietsbergingen via verordening woonkwaliteit;		2015 – 2020
Mob. 8	Het voorzien van voldoende, kwalitatieve fietsenstallingen en fietsparkeerplaatsen op oordeelkundig gekozen plaatsen, waar mogelijk droog en bewaakt (bv. aan het station, aan sporthal, enz.);		2015 – 2020
Mob. 9	Fietsdiefstalpreventie (graveeractie);		2015 – 2020
Mob. 10	Invoeren van fietsstraten;		2015 – 2020
Mob. 11	Invoeren van een voetgangerszone of bij aanleg van het openbaar domein uitgaan van de fietser en de voetganger als 'maatgevend ontwerpvoertuig' (bv. stationsomgeving);		2015 – 2020
Mob. 12	Garanderen van een vlotte toegankelijkheid van het publiek domein voor fietsers en voetgangers.		2015 – 2020

Stimuleren van duurzaam verplaatsingsgedrag door sensibilisatie

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 13	Promoten en stimuleren van fietspoolen en opmaken van schoolbereikbaarheidskaarten;		2015 - 2020
Mob. 14	Scholen op educatief vlak ondersteunen: strapdag, Sam de verkeerssling;	Octopusplan	2015 - 2020
Mob. 15	De hinder door auto's aan scholen beperken, evt. door inzet wijkagent en inrichting van een groene verkeersvrije zone bij het begin en het einde van de school;		2015 - 2020
Mob. 16	De actie Met Belgerinkel naar winkel organiseren;	Bond Beter Leefmilieu	2015 - 2020
Mob. 17	Onderzoek naar het gebruik (elektrische) bakfietsen stimuleren door een 'probeer'-actie en eventueel een subsidie;		2015 – 2020

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 18	Onderzoek naar het subsidiëren van fietszakken met het logo van de gemeente;		2015 - 2020
Mob. 19	Onderzoek naar het organiseren van een autovrije zondag(en) tijdens een bestaand evenement;	Mobiel 21	2015 - 2020

Aanmoedigen autodelen

Door communicatie, inrichting infrastructuur, ... autodelen aanmoedigen en het bezit van een eigen wagen laten dalen waardoor het aantal autokilometers zal dalen.

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 20	Promoten van de carpoolparking in Melsele;		2015 - 2020
Mob. 21	Onderzoek naar het voorzien van standplaatsen voor auto's van autodelen;	Autopia, Cambio	2015 - 2020
Mob. 22	Onderzoek naar het voorzien van een subsidie voor de aankoop van een particuliere autodeelwagen gekoppeld aan de ecoscore;	Autopia	2015 - 2020
Mob. 23	Organiseren van een infoavond over autodelen in samenwerking met de wijkcomités;	Autopia	2015 - 2020
Mob. 24	Onderzoek naar het aanbieden van voertuigen uit de gemeentelijke vloot ter beschikking stellen voor autodelen.	Autopia	2015 - 2020

Wegwerken van hinderpalen voor introductie van plug in hybride en batterij elektrische voertuigen

Door het uitbouwen van een netwerk van elektrische oplaadpunten, communicatie over oplaadpunten, aparte parkeerplaatsen, meewerken aan proefprojecten, ... kunnen burgers en bedrijven overschakelen op elektrische voertuigen.

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 25	Een (openbaar) aanbod voorzien aan laadinfrastructuur voor fietsen en auto's;	Eandis	2015 - 2020
Mob. 26	Voorzien van aparte parkeerplaatsen voor elektrische voertuigen.		2015 - 2020

Klimaatvriendelijk rijden stimuleren

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 27	Organiseren van een infoavond ecodriving, ... ;	Milieuraad	2015 - 2020
Mob. 28	Bevolking informeren over het invoeren van de lage emissiezone in Antwerpen;	Stad Antwerpen	2016

Kwalitatief aanbod en efficiëntie openbaar vervoer versterken

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 29	Tussenkost abonnementen De lijn;	De Lijn, NMBS	2015 - 2020
Mob. 30	De infrastructuur rond bus- en treinhalttes verbeteren (bv. fietsenstalling);	De Lijn	2015 - 2020
Mob. 31	Het aanbod, frequentie, doorstroming en comfort van het openbaar vervoer verbeteren, bv. buurgemeenten – Zwijndrecht/Burcht;	De Lijn, NMBS	2015 - 2020
Mob. 32	Behouden van snelle en hoogfrequente regionale openbaar vervoerlijnen.	De Lijn	2015 - 2020

CO2-uitstoot van particulier verlagen door bij planning rekening te houden met mobiliteit

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 33	Ruimte voor de integratie van alternatieve vervoerswijzen in het openbaar domein voorzien (tram, cambio, carpool, fiets, elektrische oplaadpunten);		2015 - 2020
Mob. 34	Het inrichten van autoluwe straten en wijken, of beperkt auto-toegankelijkheid ten voordele van fietstoegankelijkheid;		2015 - 2020
Mob. 35	Bij inplanning van grotere projecten moet ook het mobiliteitsaspect in rekening gebracht worden, hetzij door een mobiliteitstoets, hetzij door een mobiliteitseffectenrapport. Er wordt uitgegaan van het STOP-principe;		2015 - 2020
Mob. 36	Actualiseren van wegencategorisering (zone 30 en 50);		2015 - 2020
Mob. 37	Inrichten van autoluwe zones;		2015 - 2020
Mob. 38	Inrichten van één of meerdere zone 30.		2015 - 2020

5.2 Andere mobiliteitsmaatregelen

Uitbouw parkeerbeleid dat uit gaat van het STOP-principe

Voorzien van parkings mag geen aanzuigefect creëren voor nog meer auto's.

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 39	Uitwerken van een parkeermanagement: oordeelkundige keuze en inplanting van lang- en kortparkings en promotie;		2015 - 2020
Mob. 40	Afweging maken van het aantal en de locatie van fiets- en autoparkings rekening houdend met openbaar vervoer.		2015 - 2020

Invoeren en optimaliseren van (elektronische / financiële) verkeersgeleidingssystemen, ...)

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 41	Invoeren van een systeem waarbij intelligent wordt omgegaan met verkeerslichten, met een regeling voor voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer (groene golf of verlenggroen voor auto, vrachtwagen en/of bus, bv. MS12 op de N70);	AWV, De lijn	2015 - 2020
Mob. 42	Voorzien van minder hinder bij wegenwerken en evenementen.	AWV, BAM	2015 - 2020

Technische en planmatige ingrepen die het milieu en de veiligheid ten goede komen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 43	Congestie- en ongeval gevoelige punten wegwerken;	AWV, Lokale politie	2015 - 2020
Mob. 44	Ruimtelijke planning en mobiliteitsplanning afstemmen.		2015 - 2020

Regelgeving en handhaving

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 45	Een strikte handhaving naar foutparkeren en snelheid hanteren;		2015 - 2020

Mob. 46	Invoeren van een trajectcontrole voor doorgaand verkeer.		2015 - 2020
---------	--	--	-------------

Innovatieve oplossingen uitproberen en evalueren

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 47	De gemeente doet mee aan proeftuinen en lokale pilootprojecten.	Eandis	2015 - 2020

5.3 Intergemeentelijke acties

Onderlinge afspraken maken bij grotere evenementen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Mob. 48	Bereikbaarheid van bovenlokale evenementen die veel publiek trekken bespreken met betrokken diensten (mobiliteitsplan).	Stad Antwerpen, Lokale Politie, Brandweer	2015 - 2020

F. Tertiaire sector

1 Inleiding

De tertiaire sector is een zeer brede en diverse sector. Hierin zitten onder andere volgende deelsectoren vervat:

- a. lokale handelaars
- b. horeca
- c. kantoorgebouwen
- d. scholen
- e. ...

Naast de specifieke acties op vlak van de verbetering van de gebouwschil zijn er verschillende acties uit te voeren typisch voor een bepaalde deelsector:

- a. verlagen van elektriciteitsfactuur door relighting;
- b. Het doorvoeren van energiebesparende maatregelen;
- c. Renoveren van kantoren en winkels;
- d. ...

2 Actuele toestand

Een groot gedeelte van het energieverbruik van de tertiaire sector is gerelateerd aan gebouwen: kantoren, handelszaken, horeca, scholen, ziekenhuizen, ...

Het gebouwenbestand in de gemeente is relatief oud en vele kantoren en scholen zijn nog niet voldoende geïsoleerd. Het besparingspotentieel in deze gebouwen is nog groot.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- a. Zwinkelenacties, waarbij herbruikbare tassen worden aangeboden;
- b. Actie met belgerinkel naar de Winkel.

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst voortzetten. Samenwerking met de adviesraad lokale economie Zwijndrecht (ALEZ), Unizo lokale afdeling Burcht-Zwijndrecht en de Zwinkel-management vzw in het kader van het burgemeestersconvenant is een goede manier om de lokale middenstand te betrekken bij dit project.

3 Doelstelling

De doelstelling is minstens 15,5% reductie van de CO₂-uitstoot van tertiaire gebouwen.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- a. totaal energieverbruik tertiaire sector
- b. totale CO₂-uitstoot tertiaire sector

5 Actieplan

5.1. Tertiaire (niet gemeentelijke) gebouwen

Lokale handelaars en verenigingen stimuleren om te kiezen voor energiebesparing en –efficiëntie via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ter. 1	Communicatie en informatie over besparingsmogelijkheden en subsidies;		2015 - 2020
Ter. 2	Promotie zelfscan energie voor KMO's (Agentschap Ondernemen);	UNIZO	2015 – 2020
Ter. 3	Sensibilisatie om lichthinder te beperken (etalageverlichting);	UNIZO, ALEZ, Zwinkel-management	2015 – 2020
Ter. 4	Promoten van energiebesparing in tertiaire gebouwen (bv. warmtegardijnen, deuren sluiten op scholen, terrasverwarming ontmoedigen, enz.);		2015 – 2020
Ter. 5	Acties van partners rond verlaging elektriciteitsverbruik bekend maken bij lokale handelaars;	UNIZO, ALEZ, Zwinkel-management	2015 – 2020
Ter. 6	Stimulatie BEN-renovatie van kantoren en handelspanden op basis van het handelspandenfonds;	Ag. Ondernemen	2016 – 2020
Ter. 7	Stimulatie renovatie in kantoren (na-isoleren, hoogrendementsglas,...) via het organiseren van infoavonden en door te verwijzen naar campagnes en acties van partners;	Ag. Ondernemen	2015 – 2020
Ter. 8	Projectadvies van Kamp C bekend maken voor nieuwbouwprojecten en of renovatie van gebouwen;	Kamp C	2015 – 2020
Ter. 9	Onderzoek naar het opmaken van een lichtplan voor handelaars in centrum;	UNIZO, ALEZ, Zwinkel-management	2015 – 2020
Ter. 10	Onderzoek naar het stimuleren van verpakkingsvrij winkelen in de lokale winkels;		2015 - 2020
Ter. 11	Ondersteunen van uitvoering van energiescans in rusthuizen en scholen met een subsidie.		2020 - 2015

5.2. Hernieuwbare energie

Sensibilisatie rond hernieuwbare energie naar handelaars en verenigingen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ter. 12	Sensibiliseren van de plaatsing van zonnepanelen en andere vormen van hernieuwbare energie voor verenigingen en handelaars;		2015 – 2020
Ter. 13	Horeca, lokale handelaars, enz. stimuleren om 100% groene stroom aan te kopen.	VOKA, UNIZO	2015 – 2020

5.3. Klimaatvriendelijk rijden

Stimuleren van duurzaam vervoer door sensibilisatie

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ter. 14	Promotie autoluw woon-werk verkeer;		2015 - 2020
Ter. 15	Onderzoek naar het bundelen van goederenstromen: in een centraal depot worden de goederen geleverd en met elektrische lichte vracht of cargobike worden de goederen afgeleverd.	VIM, VIL, VVSG	2015 - 2020

G. Industrie

1 Inleiding

Sectoren die niet onder het beleid van een gemeente vallen, moeten niet in rekening worden gebracht. Een voorbeeld zijn de EU ETS bedrijven. Deze bedrijven krijgen via een Europees emissiehandelssysteem emissierechten toegewezen. Via Europa worden deze emissierechten opgevolgd. In de IGEAN-regio gaat dit over 20 bedrijven. In de gemeente Zwijndrecht zijn 10 ETS-bedrijven gevestigd omwille van de Antwerpse haven: Lanxess Rubber, Borealis, Dow, Antwerp Polymers Plant, 3M Belgium, Ineos, Eval Europe, Nippon Shukabai, Essent (WKK Inesco), Electrabel-Lanxess.

De Vlaamse Regering ontwikkelde in het verleden reeds een aantal instrumenten ter verbetering van het rationeel energiegebruik binnen de Vlaamse industrie: de energieconsulenten voor bedrijven, het audit- en het benchmarkingconvenant, de ecologiepremie, groene waarborg, REG-premies, energiescan voor bedrijven, ...

Vanaf 1 januari 2015 kunnen bedrijven intekenen op de energiebeleidsovereenkomsten. Deze zijn de belangrijkste beleidsinstrumenten om de energie-efficiëntie van de energie-intensieve industrie te verbeteren in Vlaanderen, zonder de groeikansen ervan te ondermijnen. Deze energiebeleidsovereenkomsten zijn bedoeld voor bedrijven met een primair verbruik groter dan 0,1 PJ (zowel voor ETS- als niet-ETS-bedrijven). De overeenkomsten lopen van 2015-2020. Door de overeenkomst te ondertekenen engageert het bedrijf zich o.a. om een energie-audit te laten uitvoeren en op basis hiervan een energieplan uit te werken, om jaarlijks verslag uit te brengen aan het Verificatiebureau, ... In ruil legt de Vlaamse overheid aan deze bedrijven geen bijkomende maatregelen op naar energie-efficiëntie of CO₂-reductie (bv. geen energie- of CO₂-taks betalen).

Voor bedrijven met primair verbruik < 0.1 PJ wordt geen overeenkomst in Vlaanderen opgezet. Voor deze bedrijven (industrie, KMO's, handelaars,...) zal de gemeente acties opzetten.

2 Actuele toestand

Bedrijven zijn goed voor 17,4% van de CO₂-uitstoot op het gemeentelijk grondgebied. Er zijn 3 KMO zones in Zwijndrecht: Westpoort, Baarbeek en Borgerweert.

De gemeente doet nu al een aantal inspanningen in deze sector:

- a. Het promoten van de groepsaankoop groene stroom bedrijven;
- b. Het bekendmaken van de energiescans via UNIZO;
- c. Het doorgeven van infomomenten door UNIZO, VITO, enz. aan bedrijven.

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle acties ook in de toekomst voortzetten. Om de doelstellingen te halen is samenwerking met de adviesraad lokale economie Zwijndrecht (ALEZ), UNIZO Burcht-Zwijndrecht, het ZWINKEL-management vzw en de VOKA ambassadeur voor Zwijndrecht van groot belang.

3 Doelstelling

De doelstelling is 20% CO₂-reductie binnen de sector industrie.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- a. totaal energieverbruik sector industrie
- c. totale CO₂-uitstoot sector industrie

5 Actieplan

5.1 Gebouwen

Bedrijven stimuleren om te kiezen voor duurzame bedrijfsvoering en energiebesparing via sensibilisatieacties

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ind. 1	Onderzoek naar opmaak van een energiecharter voor bedrijven en oproep naar bedrijven om dit te ondertekenen;	VOKA, UNIZO	2015 – 2020
Ind. 2	Communicatie rond besparingsmogelijkheden en subsidies voor energiezuinige industriegebouwen;	VOKA, UNIZO	2015 – 2020
Ind. 3	Promotie zelfscan energie voor KMO's (Ag. Ondernemen);	VOKA, UNIZO	2015 – 2020
Ind. 4	Promotie gratis energiescan door deskundige voor KMO's (Ag. Ondernemen);	VOKA, UNIZO	2015 - 2020
Ind. 5	Promotie duurzaam bedrijventerreinmanagement in bestaande bedrijventerreinen.	VOKA	2015 - 2020

Ruimtelijke planning van en investeringen in duurzame bedrijventerreinen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ind. 6	Ontwikkeling van duurzame bedrijventerreinen (bv. gebied achter Showtex);		2015 - 2020
Ind. 7	Onderzoek naar het opleggen aan bedrijven om dakoppervlakte nuttig aan te wenden voor zonnepanelen en/of groendaken.		2015 - 2020

5.2 Hernieuwbare energie

Sensibilisatie rond hernieuwbare energie naar bedrijven

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ind. 8	Sensibilisatie rond de plaatsing van zonnepanelen voor bedrijven;		2015 - 2020
Ind. 9	Bedrijven stimuleren om 100% groene stroom aan te kopen;	VOKA, UNIZO	2015 – 2020
Ind. 10	Ondersteunen organisatie samenaankoop groene stroom voor bedrijven;	VOKA, UNIZO	2015 – 2020
Ind. 11	Voorbeeldprojecten van bedrijven in de kijker zetten.		2015 - 2020

5.3 Klimaatvriendelijk rijden

Stimuleren van duurzaam vervoer door sensibilisatie

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ind. 12	Promotie autoluw woon-werk verkeer;		2015 – 2020
Ind. 13	Promotie bij bedrijven voor opmaak plan voor het verduurzamen van de vloot;	Provincie Antwerpen	2015 - 2020
Ind. 14	Onderzoek naar het samenwerken met bedrijven die CNG vrachtwagens en heftrucks hebben voor installatie van een aardgasafleverinstallatie in Zwijndrecht.	VOKA	2015 - 2020

Investeringen in duurzame mobiliteit

Nr.	Acties	Partner	Timing
-----	--------	---------	--------

Ind. 15	Voorzien van veilige fiets- en voetgangers-verbindingen in bestaande en nieuwe bedrijventerreinen.		2015 - 2020
---------	--	--	-------------

5.4 Samenwerking met ETS-bedrijven

Nr.	Acties	Partner	Timing
Ind. 16	Overlegplatform met ETS-bedrijven opstarten om samen te werken in het kader van de reductie van het energieverbruik.	vakorganisatie	2015 - 2020

H. Landbouw

1 Inleiding

Ook de landbouwsector is verantwoordelijk voor broeikasgasemissies. In deze sector zijn er CO₂-emissies door het energieverbruik, nodig voor de landbouwactiviteiten, maar daarnaast zijn er ook emissies van andere broeikasgassen zoals CH₄ en N₂O. Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel, de mestopslag en de bodem. In de nulmeting wordt enkel rekening gehouden met de energiegebonden uitstoot van landbouwactiviteiten.

2 Actuele toestand

Voor landbouwbedrijven is de energiekost vaak een grote kost. De opportuniteiten voor emissiereductie moeten daarom gezocht worden in duurzame energieproductie. Voor de landbouw zijn WKK's en warmtepompen kostenefficiënte maatregelen, die op termijn een winstgevende maatregel zijn door het verlagen van de energiekost. De uitstoot door de landbouwsector is in Zwijndrecht bijna volledig terug te brengen op de WKK-installaties.

3 Doelstelling

De CO₂-uitstoot in de sector landbouw met 20% verlagen.

4 Parameters

Om de inspanningen van de gemeente te visualiseren en evalueren, worden een aantal parameters jaarlijks opgevolgd:

- totaal energieverbruik sector landbouw
- totale CO₂-uitstoot sector landbouw

5 Actieplan (in samenwerking met vakorganisaties)

Investeringen in energie-efficiënte processen

Nr.	Acties	Partner	Timing
Lan. 1	Promoten van de uitvoering van energie-audits bij land- en tuinbouwbedrijven;	vakorganisaties	2015 – 2020
Lan. 2	Promoten van steunmaatregelen voor investeringen in energie-efficiënte en duurzame processen.	vakorganisatie, proefcentra	2015 – 2020

Agrarische verbreding

Nr.	Acties	Partner	Timing
Lan. 3	Ondersteunen van initiatieven voor biodynamische landbouw en agrarische verbreding.	ADLO, provincie Antwerpen	2015 - 2020

Koolstofopslag

Nr.	Acties	Partner	Timing
Lan. 4	Onderzoek naar het ondersteunen van initiatieven rond perceelsrandenbeheer, herstel van kleine landschapselementen, het behoud van permanente graslanden,...	vakorganisaties, VLM, Regionaal landschap	2015 - 2020

Inzet van streekproducten

Nr.	Acties	Partner	Timing
Lan. 5	Promoten van streekproducten;	vakorganisatie, Rurant	2015 - 2020
Lan. 6	Gebruik van streekproducten voor gemeentelijke activiteiten.	vakorganisatie, Rurant	2015 - 2020

I. Participatie

1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt er een globaal overzicht gegeven van de wijze waarop burgers en belanghebbenden betrokken worden. Onder dit thema komen mogelijk ook acties terug die al aan bod zijn gekomen bij de inhoudelijke thema's.

Om de doelstelling van het burgemeestersconvenant te behalen, hebben we meer nodig dan enkel technologische oplossingen. Bepaalde gewoonten en technologieën zijn diep ingebed in maatschappelijke structuren. De visie en strategie van het gemeentelijk klimaatbeleid moet bijgevolg gedragen worden door de maatschappij als zodanig en moet ook voldoen aan het verwachtingspatroon van de maatschappelijke actoren. Participatie in de ruimste zin is hiervoor essentieel. De gemeente zal hier actief rond werken.

Het 4E-model - *enable, exemplify, engage* en *encourage* – biedt een kader voor lokale overheden om strategieën te ontwikkelen om duurzame gedragsverandering bij zijn burgers te realiseren:

a. 'Enable': Maak duurzame keuzes mogelijk

Deze keuzes moeten beschikbaar, eenvoudig en vanzelfsprekend zijn terwijl onduurzame alternatieven uit het aanbod geweerd worden. De overheid moet barrières wegnemen, alternatieven voorzien, informatie aanreiken,

b. 'Exemplify': Neem als overheid de leiding

Het gedrag van de overheid heeft een belangrijke signaalfunctie voor de burgers. Door naar goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en in de aandacht te brengen van de bevolking, kan de overheid zijn energieverbruik doen dalen en tegelijkertijd nieuwe, duurzame economische initiatieven steunen. De gemeenten handelt consequent naar de doelstellingen van het burgemeestersconvenant binnen het eigen dagelijks beleid zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering.

c. 'Engage': realiseer betrokkenheid bij de doelgroepen

Losse informatie en korte, eenmalige campagnes leiden niet tot blijvende gedragswijziging. Deze moet steeds een onderdeel zijn van een breder initiatief met burgerbetrokkenheid en -actie, samenwerking en overleg, persoonlijke contacten en enthousiasme.

d. 'Encourage': moedig duurzaam gedrag aan

De overheid beschikt over verschillende instrumenten om gedragswijziging te stimuleren of om onduurzame keuzes te ontmoedigen: prijssignalen zoals premies en taxen, beloningen, erkenning en sociale druk, reglementering, geldboetes, straffen en handhaving.

Alleen door op elk van de 4 E's in te zetten kan structurele gedragsverandering bereikt worden.

2 Actuele toestand

De gemeente betreft nu al verschillende stakeholders in haar beleid door adviezen te vragen aan verschillende raden en door verschillende doelgroepen te betrekken bij het

gemeentelijk beleid. Hieronder zijn verschillende doelgroepen opgesomd die nu al betrokken worden:

- a. milieuraad; (aanvullen)
- b. onderwijssector;
- c. werkgevers en werknemers;
- d. bouwers en verbouwers;
- e. ondernemers;
- f. landbouwers;
- g. verenigingen (sport, jeugd, natuur,...);
- h. ...

De gemeente zal deze bestaande, succesvolle samenwerkingen ook in de toekomst voortzetten.

Bovendien communiceert de gemeente op dit moment al via verschillende gemeentelijke media: gemeentelijk infoblad, digitale nieuwsbrief, website, sociale media en elektronische infoborden. De aanpak en communicatie wordt in de toekomst verder aangepast aan de doelgroep en het thema.

3 Doelstelling

- a. zorgen voor een zo breed mogelijk draagvlak voor het gemeentelijk klimaatbeleid;
- b. een zo groot mogelijk publiek binnen de verschillende doelgroepen trachten te bereiken.

4 Actieplan

Voor acties waarin de gemeente een voorbeeldrol opneemt wordt verwezen naar hoofdstuk C, gemeente als organisatie.

Instrumenten die het gemeentebestuur inzet om rationeel energiegebruik bij de doelgroepen mogelijk te maken en te belonen of te sturen, werden opgenomen in voorgaande thematische actietabellen.

Interne participatie

Nr.	Acties	Partners	Timing
Par. 1	De gemeente neemt de leiding door goede voorbeelden te zoeken en die toe te passen binnen de eigen werking en onder de aandacht te brengen van de bevolking door consequente vertaling van de doelstelling naar het eigen dagelijks beleid zowel op vlak van besluitvorming als uitvoering;		2015 - 2020
Par. 2	Communicatie van goede voorbeelden rond duurzaam energieverbruik en hernieuwbare energie in de gemeente over bijvoorbeeld energiebesparing als gevolg van een renovatieproject.		2015 - 2020

Externe participatie

Nr.	Acties	Partners	Timing
Par. 3	De gemeente onderzoekt de mogelijkheid om een coöperatieve rond hernieuwbare energie met bewoners op te zetten;		2015 - 2020
Par. 5	De gemeente optimaliseert de communicatie naar de verschillende doelgroepen;		2015 - 2020
Par. 6	De gemeente betreft de milieuraad en ander stakeholders;	adviesraden	2015 - 2020

Par. 7	Sensibiliserende, lokale energietool lanceren waarmee ieder gezin haar energieverbruik kan positioneren t.o.v. andere gezinnen in de gemeente (www.energieid.be).		2015 - 2020
--------	---	--	-------------